

Турчанинов М. М.

студент 1-го курсу 3-ї групи
факультету цивільної та господарської юстиції
Національного університету «Одеська юридична академія»

ПРОБЛЕМИ МОВНОЇ ЛОКАЛІЗАЦІЇ У СУЧАСНОМУ СВІТІ

На сьогоднішній день у світі нараховується від 3000 до 7000 мов; серед найбільш вживаних виділяють всього 40. Такі цифри зумовлені величезною кількістю народів, що мешкають на території нашої планети. Всі вони мають свою багатовікову культуру, традиції, психологічні та фізіологічні особливості, результатом яких стала еволюція та природний відбір. Примітивні тваринні звуки, які використовували люди для комунікації, втратили свою актуальність, коли потреби перестали обмежуватись сном та їжею. З плином часу було винайдено інструмент, який став зброєю, могутнішою за будь-яку винайдену до чи після цього – мову. Саме завдяки мові стали можливі більш складні процеси життєдіяльності та подальший розвиток людства до того стану, який можна спостерігати зараз. Інтернаціональна комунікація, а точніше її генезис почався тоді, коли представник одного племені обміняв декілька мушель на шкуру тварини. Сьогоднішній стан речей, по суті, не сильно відрізняється від тогочасного. Змінилась лише одиниця виміру інтелекту, а мушлі та шкури замінили на уніфіковані гроші та, наприклад, корисні копалини.

Видатний англійський біолог-еволюціоніст з університету Редінга Марк Пейджел вважає, що мова – це частина «соціальної технології», яка надала раннім племенам доступ до могутнього знаряддя: співпраці. Варто згадати біблійну легенду про Вавилонську вежу. Чи слід нагадати, чому припинилась робота з її будови? Також Пейджел, несподівано, порівнює мову з пультом від телевізора та технологією телеметрії. Як пульт використовує принцип коливань інфрачервоного світла так і мова використовує звукові коливання для налаштування телевізора та мозку відповідно. Кожна людина володіє небезпечною силою, яка може покращити світ навколо нас або зруйнувати його дощенту. *Мова – це зброя геніїв, які отримують те, що хочуть*, – запевняє Марк. Ступінь небезпечності цієї зброї можна визначити за історичними періодами, коли заборонялась та чи інша література, за існуючою в багатьох країнах цензурою, словами, які не можна вимовляти вголос, словами, за які можуть побити чи вбити.

Проте, якщо так сталося, що мова це технологія людства, яка направлена на полегшення кооперації, тоді чому саме вона стає причиною непорозумінь, війн, тягарем руху ідей та знань? Парадокс, який людству доведеться прийняти як належне, як частину нашої

спільної праці та тисячолітньої історії самого виду. Найяскравішим прикладом цього парадоксу слугує Європейський Союз, до якого, за останніми даними, входить 28 країн та щорічно витрачається близько 300 млн. євро на один лише переклад діалогів між представниками країн-учасниць. Постійний штат перекладачів нараховує 2200-2500 співробітників, які невпинно працюють, перекладаючи інформацію з 24 офіційних мов Європейського Союзу. В 2012 році усього було перекладено 1 760 000 сторінок тексту.

Відомий американський футуролог, засновник та директор передової організації «Проект Венера» Жак Фреско, в рамках свого наукового проекту, мав ідею створити єдину, уніфіковану, систематизовану мову, яка була б основою його нової програми освіти. *Поки ми спілкуємося мовами, схильними до різночитань у людей буде спостерігатися широкий розкид в умовиводах*, – підкреслює вчений. Мова математики або хімії універсальна. Її не потрібно перекладати, тлумачити, вона уніфікована, саме тому формулу, написану вченим однієї країни, легко зрозуміє вчений іншої, навіть якщо вони спілкуються різними мовами.

Деякі люди розуміють процес мовної локалізації, як «переклад високого класу». Проте, це не зовсім вірно. Мовна локалізація зумовлена цілим рядом аспектів, які професіонал повинен враховувати, займаючись своєю роботою. Особливості культури, наявність особливих мовних конструкцій, табу та релігійних заборон можуть змінити зміст продукту залежно від країни, в котру він потрапляє. Колір, імена, малюнки, символи, жарти, каламбури можуть стати жертвою локалізаторів. Інколи це потрібно з економічної точки зору, щоб продукт успішно вийшов на ринок або був більш конкурентоспроможним, інколи – з етичних міркувань, щоб не образити почуття представників інших народів. Продукт проходить декілька стадій, серед яких також виділяють тестування продукту, подальшу локалізацію (якщо товар відповідає вимогам клієнтів), тестування продукту на місцевому ринку. Якщо й там продукт успішно проходить тестування, його можна вважати локалізованим.

Спеціалістам доводиться вигадувати те, що автор зовсім не мав на увазі, задля того, щоб зберегти жарт або каламбур. Жарти інколи мають зовсім не той сенс, коли їх локалізують, перетворюючи одні слова на інші зовсім без перекладу. Проте це можна пояснити, адже інколи, в силу власних особливостей, менталітету, людина може просто не зрозуміти сенс жарту, та вважати його несмішним лише через це. Тут вступають в дію психологічні особливості небажання визнання своєї некомпетентності. Змінити назву фільму, щоб той був успішним у прокаті, щоб на нього пішло більше людей, чия увага була б привернута до інтригуючої афіши – звичайна справа локалізаторів. Наприклад, фільм «The Covenant», який отримав в прокаті назву «Угода з дияволом» перекладається як просто «Угода». Ніякого диявола у назві немає. Але прокатне ім'я має більш шокуючий характер, ніж мав би простий переклад.

Наприклад, у деяких країнах Сходу можуть бути заборонені ті або інші слова, вирази, навіть зовнішній вигляд героїв художнього фільму або мультфільму, можуть змінити для того, щоб прокат дозволили у тій або іншій країні. У мультфільмі «Корпорація монстрів», коли один герой хотів потоваришувати з іншим, то випадок та приніс на роботу 7 кексів, на яких було написано «Be my pal», що можна перекласти як «Будь моїм другом». Але у міжнародному прокаті було вирішено замінити букви на веселі смайлики, щоб уникнути проблеми недостатнього місця для аналогічного напису іншими мовами світу. А у мультфільмі «Звірополіс», де в центрі сюжету постають антропоморфні тварини, ведучі вечірніх новин виглядають по-різному, залежно від країни у якій ви мешкаєте. Так у Австралії це коала, у Японії – енотовидна собака, а у Китаї – панда.

Гарним прикладом локалізації слугують комп'ютерні ігри, де можуть бути видалені сцени сексуального чи насильницького характеру, кров, нецензурні слова, вживання алкоголю, наркотиків, куріння тощо. У грі «Wolfenstein» художникам довелося повністю прибрати фашистську свастику з прапорів, а таке звертання до Гітлера як «Mein Fuhrer» було замінено на «Mein Kanzler».

Процес локалізації прямим чином пов'язаний з глобалізацією – процесом всесвітньої уніфікації (політичної, економічної, культурної). Відкриття нових форматів відносин, міжнародне розширення попкультури, ідей, моди, релігій, технологій тощо виділяє глобалізацію, як загалом позитивне сучасне явище. Таким чином сьогодні ми маємо змогу купити їжу, яка раніше була атрибутом іншої країни у будь-якому кафе чи ресторані (піца, суші).

Ми всі – люди – представники найбільш розвинутого біологічного виду на Землі. Обмін знаннями, досвідом, можливість розмовляти, вчитись, розвиватись дали людству все, що воно має зараз. Міжнародна комунікація, вивчення іноземних мов, а в майбутньому, можливо, винайдення нової, уніфікованої, єдиної мови – обов'язкова умова подальшого покращення суспільства.

Список використаних джерел

1. Манакін В. Н. Мова і міжкультурна комунікація / В. Н. Манакін. – Академія. – 2012. – 288 с.
2. Pagel M. Wired for Culture: Origins of the Human Social Mind / M. Pagel // W. W. Norton & Company. – 2013. – 432 pages.
3. Fresco J. The Venus Project [Електронний ресурс] / J. Fresco, R. Meadows // Presskit. – 2012. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.thevenusproject.com/wp-content/uploads/2017/01/PressKit-2012-v2.pdf>.